

Kvalita účtovných informácií a jej vplyv na meranie výkonnosti firmy

The quality of accounting information and its impact on the measurement of company performance

Silvia BASTYR

Abstrakt

Účtovný informačný systém je absolútnym nástrojom v rukách manažérov, ktorí sa snažia zostať v konkurenčnej výhode uprostred rýchleho technologického pokroku, zvýšeného povedomia a náročných požiadaviek zákazníkov a podnikateľov. Tento prehľad skúma vplyv účtovných informácií na finančnú výkonnosť firiem. Hlavným cieľom je prehodnotenie koncepčných a teoretických základov, ako aj literatúry týkajúcej sa účtovného informačného systému a finančnej výkonnosti firiem.

Kľúčové slová: Účtovný informačný systém, účtovné informácie, ukazovatele finančnej výkonnosti

Accounting information system is an absolute tool in the hands of managers who are trying to retain a competitive advantage amidst fast technological progress, increased awareness and demanding requirements of both customers and entrepreneurs. This overview examines the impact of accounting information on financial performances of companies. The main goal is to review the conceptual and theoretical bases as well as the literature related to accounting information systems and financial performances of companies.

Key words: Accounting information system, accounting information, financial performance of companies

Úvod

Účtovný informačný systém je nástroj, ktorý môže pomôcť organizačnému manažmentu zlepšiť kontrolu nad činnosťou firmy a rozvíjať jej výkonnosť. Účtovný informačný systém zahŕňa identifikáciu, zhromažďovanie, spracovanie a doručovanie

účetných informácií zamestnancom a osobám s rozhodovacou právomocou na všetkých organizačných úrovniach. AIS sa tiež považuje za systém, ktorý sa používa na zaznamenávanie finančných transakcií podniku alebo organizácie. Tento systém kombinuje metodiky, kontroly a účtovnícke techniky na sledovanie finančných transakcií a poskytovanie interných a externých údajov o vykazovaní, ako aj na pomoc pri príprave finančných výkazov so schopnosťami zlepšovať výkonnosť organizácie (Pérez a kol., 2010).

Tradičné staršie účtovné informačné systémy boli hlavne papierové systémy a zdali sa nevhodné pre dnešné rýchlo sa meniace podnikateľské prostredie. Revolúcia v oblasti informačných technológií (IT) zmenila povahu obchodných operácií vrátane účtovníctva, ktoré budú viesť aplikácie IT a informačných systémov (IS). Šírenie takýchto aplikácií zvyšuje finančnú výkonnosť a zachováva transparentnosť v rámci obchodných organizácií a zároveň poskytuje nepretržitý prístup k finančným výkazom počas celého finančného roka (Melitski, Manoharan, 2014).

Efektívne používanie takýchto aplikácií môže navyše zvýšiť spokojnosť zákazníkov, čo nakoniec vedie k organizačnému úspechu. V literatúre sa uvádza veľa ďalších výhod pre AIS vrátane zlepšenia kvality, zníženia nákladov, zvýšenia rýchlosti služieb, informovaných rozhodnutí a efektívnejšieho toku informácií. AIS by mohol poskytnúť manažmentu potrebné informácie, ktoré sú aktuálne, relevantné, overiteľné a presné, aby im umožnili robiť lepšie rozhodnutia (Al-Adaileh, 2008).

Získanie takýchto významných výhod však závisí od niekoľkých kontextových a vonkajších faktorov, ktoré môžu brániť alebo podporovať dosiahnutie týchto výhod. Tieto faktory môžu zahŕňať organizačnú a spoločenskú kultúru, IT infraštruktúru, IT zručnosti, podporu riadenia a vnímanie užitočnosti aplikácií IS vrátane AIS používateľov.

Súčasný stav riešenej problematiky

Účtovné informačné systémy (AIS) opisujú účtovné informácie, ktoré sú určené na zhromažďovanie finančných údajov s cieľom získať informácie potrebné pre interných alebo externých rozhodujúcich orgánov (Bodnar, Hopwood, 2010).

Používanie účetných informácií je pri riadiacich činnostiach spoločnosti nevyhnutné vzhľadom na kvantitatívne informácie o rôznych činnostiach. Účtovné informácie sú primárne určené na to, aby boli užitočné pri ekonomickom rozhodovaní.

Účtovné informácie sú potrebné nielen pre vedenie v smere spolupráce, ale aj pre akcionárov, ktorí potrebujú pravidelné finančné údaje na vyhodnotenie výkonnosti vedenia spoločnosti (Nnenna, 2012).

Účtovné informačné systémy sa spoliehajú na kvalitu vstupných údajov, pretože zlá kvalita údajov použitých vo vstupnom procese vedie k zlým výsledkom (Algrari, 2019).

Podľa Wilkina a Tanya (2003) je vzťah medzi kvalitou a informačnými systémami určený tromi základnými komponentmi: technickými komponentmi, informačnou kvalitou z hľadiska presnosti a správnosti údajov vstupujúcich do systému a kvalitou služieb, čo znamená hodnotenie úroveň excelentnosti pri poskytovaní informácií používateľom.

Údaje o kvalite účtovných informácií sú základom, na ktorý sa možno spoľahnúť pri získavaní dobrých informácií, ktoré sú cenné pri vytváraní rôznych rozhodnutí týkajúcich sa procesov spoločnosti. Neobjavenie tejto kvality preto vedie k oslabeniu použitých rozhodnutí a k nesprávnym rozhodnutiam, ktoré spôsobujú stratu pre tvorcov rozhodnutí.

Štúdia, ktorú vykonal Firas (2018) bola zameraná na identifikáciu vplyvu používania účtovných informačných systémov na kvalitu finančných údajov, ktoré sa uplatňujú na spoločnosti poskytujúce služby. Vzorku štúdie tvorilo 70 respondentov, ktorí pracujú v rôznych odvetviach služieb, kde bol navrhnutý a distribuovaný dotazník. Na účely štatistickej analýzy bolo získaných 56 platných dotazníkov. Výsledky štúdie naznačili, že existuje štatisticky významný pozitívny vplyv povahy a bezpečnosti účtovných informačných systémov na kvalitu finančných údajov.

Cieľom štúdie Esmerrya (2016) bolo zistiť vplyv využívania účtovných informačných systémov (AIS) na finančnú výkonnosť malých a stredných spoločností v Turecku. Analytický opisný prístup sa použil vytvorením dotazníka a jeho expedovaním vzorke štúdie, ktorá pozostávala zo 60 spoločností v meste Qaisariya. Výsledky štúdie preukázali statický významný pozitívny vzťah medzi používaním účtovných informačných systémov a mierou rastu tržieb, výnosmi a počtom zákazníkov.

Štúdia Nwinee a kol. (2016) bola zameraná na identifikáciu vplyvu používania účtovných informačných systémov na organizačnú efektívnosť malých a stredných spoločností v Nigérii. Z dôvodu dosiahnutia cieľa štúdie nasledoval analytický deskriptívny prístup vypracovaním dotazníka a jeho prerozdelením vzorke štúdie, ktorá pozostávala zo 156 zamestnancov malých a stredných spoločností. Výsledok štúdie ukázal, že používanie

účetných informačných systémov podporuje efektívnosť organizácií a zvýšenie schopnosti kontrolovať náklady.

Patel (2015) skúmal vplyv účetných informačných systémov na ziskovosť spoločností. Štúdia bola založená na teoretickom analytickom prístupe na dosiahnutie výsledkov preskúmaním predchádzajúcich štúdií a koncepcie účetných informačných systémov, kvality účetných informačných systémov a povahy vzťahu medzi účetnými informačnými systémami a ziskovosťou spoločností a rozhodovaním. Výsledok ukázal, že účtovné informačné systémy majú vplyv na ziskovosť spoločností a prijímanie rozhodnutí, taktiež sa zistilo, že účtovné informačné systémy prispievajú k poskytovaniu potrebných informácií na vykonávanie finančných a ekonomických rozhodnutí.

Hezabr, Qatanani (2015) študoval vplyv účetných informačných systémov na zlepšenie hodnotového reťazca v spoločnostiach v Bahrajnskom kráľovstve. Na dosiahnutie cieľa štúdie sa použil analytický deskriptívny prístup vypracovaním dotazníka a jeho rozdelením vzorky štúdie, ktorá pozostávala zo 60 zamestnancov v 23 priemyselných podnikoch. Výsledky štúdie naznačujú, že neexistuje dostatočná dostupnosť základných komponentov účetných informačných systémov. Okrem toho chýba dostatočná kvalita účetných informácií potrebných na zlepšenie hodnotového reťazca pre obchodné organizácie vo verejných akciových spoločnostiach vo Veľkej Británii. Pokiaľ ide o príspevok účetných informačných systémov k zlepšeniu hodnoty, zistilo sa, že je slabý.

Cieľom štúdie Rapiny (2014) bolo identifikovať faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitu účetných informačných systémov v Indonézii. Vzorka štúdie pozostávala zo skupiny účtovníkov pracujúcich v 33 družstevných inštitúciách, kde bol rozdán dotazník na meranie informácií potrebných na účely štúdie. Výsledky ukázali, že angažovanosť v oblasti riadenia, organizačnej kultúry a organizačnej štruktúry má veľký vplyv na kvalitu účetných informačných systémov, navyše na kvalitu účetných informačných systémov v oblasti elektronického obchodu v službách v Jordánsku.

Cieľom štúdie Moqbela (2014) bolo demonštrovať vplyv účetných informačných systémov na elektronický obchod v Jordánsku. Na dosiahnutie cieľa štúdie sa použil analytický deskriptívny prístup vypracovaním dotazníka a jeho rozdelením vzorky štúdie, ktorá pozostávala zo 75 finančných manažérov pracujúcich v 25 servisných spoločnostiach. Výsledky štúdie ukázali, že účtovné informačné systémy majú statistický významný

pozitívny vplyv na elektronické obchodovanie v spoločnostiach poskytujúcich služby v Jordánsku.

Kvalita účtovného informačného systému

Účtovné informačné systémy zohrávajú kľúčovú a dôležitú úlohu a poskytujú informácie, ktoré by mohli pomôcť manažmentu organizácie plniť svoje povinnosti v plnom rozsahu. Mnoho vedcov poukázalo na to, že úspech alebo neúspech organizácie pri dosahovaní jej cieľov závisí od kvality účtovných informačných systémov. Vývoj účtovných informačných systémov má významný vplyv na výkonnosť a efektívnosť operácií v organizácii, pretože vedenie organizácie potrebuje informácie, ktoré sa vyznačujú dôslednosťou a dôverou v rozhodovanie. Úspešnosť rozhodnutí a zvýšenie ich efektívnosti ďalej do značnej miery závisí od úspechu účtovných informačných systémov, ktoré sa predkladajú osobám s rozhodovacou právomocou v správnom čase (Al-Ali, 2014).

V tejto súvislosti Al-Samaerraie a Al-Zoubi (2004) uviedli, že dobré a úspešné systémy musia byť okrem dokonalosti, korelácie a správnych výstupov charakterizované integritou, jednoduchosťou, tokom informácií, množstvom prvkov.

V rovnakom kontexte, aby účtovný informačný systém bol vysoko kvalitný a mal by sa odlišiť od iných systémov, ktoré Al-Sibaei (2010) označil takto:

- **Zaradenie:** Vzťahuje sa na zosúladienie účtovného informačného systému s vonkajším prostredím obklopujúcim účtovnú jednotku, ako aj na povinnosti a obmedzenia riadenia. Návrhár účtovného informačného systému by mal zohľadniť okolnosti týkajúce sa používateľa účtovných informácií a splniť ich požiadavku, aby im pomáhal pri rozhodovaní; neadekvátne informácie a nevedomosť používateľov o obmedzeniach, ktoré sa naň vzťahujú, by prinútili užívateľa účtovných informácií požiadať o ďalšie informácie.

- **Integrácia:** Integrácia účtovného informačného systému s inými sekundárnymi systémami, napríklad s manažérskymi informačnými systémami. Účtovná jednotka dosahuje integráciu medzi systémami prostredníctvom skupiny centrálnych jednotiek týkajúcich sa zamestnávania údajov a prípravy informácií.

- **Rozlišovanie:** Účtovný informačný systém rozlišuje medzi účtovnými informáciami z hľadiska času a organizácie. Informácie o plánovaní a politike pokrývajú dlhodobé obdobia, zatiaľ čo iné informácie, napríklad informácie potrebné na monitorovanie

sú krátkodobé. Je potrebné to pravidelne kontrolovať, aby sa odrážal stav a povaha činnosti účtovnej jednotky na dennej, týždennej alebo mesačnej báze. Pokiaľ ide o organizáciu, funkcia kontroly závisí od postupnosti v determinantoch autority, ako je definované v organizačnej štruktúre entity; definuje úlohy a povinnosti požadované od každého jednotlivca v rámci jednotky.

-Flexibilita: Schopnosť účtovného informačného systému reagovať na zmeny v organizačnej štruktúre účtovnej jednotky alebo na zmeny hospodárskeho alebo konkurenčného prostredia účtovnej jednotky.

- Odpoveď: Schopnosť účtovného informačného systému reagovať na používateľov účtovných informácií a ich neustály dopyt po účtovných informáciách. Systém vytvára a ukladá informácie, kým sa o ne nepožiada, pričom sa berie do úvahy určenie uložených účtovných informácií, ktoré sú v súlade s potrebami používateľov.

Kvalita účtovného informačného systému je vyjadrená ako miera jeho schopnosti produkovať výstup, ktorý spĺňa informácie požadované od osôb s rozhodovacou právomocou (Post, Anderson, 2003).

Podľa Baltzana (2012) sú vysoko kvalitné účtovné informácie integrovanými informáciami, ktoré majú atribúty presnosti, úplnosti, konzistentnosti, porovnateľnosti a aktuálnosti. Podľa Laudona, Laudona (2014) môžu byť kvalitné účtovné informácie pre rozhodovací proces generované iba zavedením kvalitného účtovného informačného systému.

Finančná výkonnosť

Finančná výkonnosť je kombináciou finančného zdravia organizácie, jej schopnosti a ochoty plniť svoje dlhodobé finančné záväzky a svojho záväzku poskytovať služby v dohľadnej budúcnosti (Weber, 2008).

Finančná výkonnosť sa vzťahuje na akt vykonania finančnej činnosti. V širšom zmysle sa finančná výkonnosť vzťahuje na mieru, v akej sa finančné ciele dosahujú. Je to proces merania výsledkov podnikových politík a operácií v peňažnom vyjadrení. Finančná výkonnosť sa všeobecne vníma ako schopnosť firmy plniť svoje finančné ciele. Dva významné ukazovatele finančnej výkonnosti sú návratnosť investora a účtovné výnosy.

Návratnosť investorov sa meria z pohľadu akcionárov, zatiaľ čo účtovný výnos sa zameriava na to, ako zisk spoločnosti reaguje na rôzne manažérske politiky (Ofoegbu, 2003).

Podľa Faraha, Farrukha a Faizana (2016) je finančná výkonnosť miera, v ktorej sa meria finančné zdravie spoločnosti za určité časové obdobie. Inými slovami, ide o finančnú akciu, ktorá sa používa na dosiahnutie vyšších tržieb, ziskovosti a hodnoty podnikateľského subjektu pre jeho akcionárov prostredníctvom správy jeho súčasných a dlhodobých aktív, financovania, vlastného imania, výnosov a nákladov. Jeho hlavným účelom je poskytovať finančné informácie akcionárom a zainteresovaným stranám, aby sa im umožnilo prijímať informované investičné rozhodnutia. Môže sa použiť na hodnotenie podobných spoločností z toho istého odvetvia alebo na porovnanie odvetví v agregácii.

Ukazovatele finančnej výkonnosti

Výkonnostné ukazovatele možno zoskupiť do dvoch opatrení, ktoré súvisia s výsledkami (výstupy ako sú konkurencieschopnosť alebo finančná výkonnosť) a tie, ktoré sa zameriavajú na determinanty výsledkov (vstupy ako kvalita, flexibilita, využitie zdrojov a inovácia). To naznačuje, že rámce na meranie výkonnosti sa môžu zakladať na koncepciách výsledkov a determinantov. Zuriekat, Salameh a Alrawashdeh (2011) sa naopak domnievajú, že systémy merania výkonnosti sa považujú za informačné systémy, ktoré sa používajú na hodnotenie individuálnej aj organizačnej výkonnosti.

Meranie výkonnosti spoločnosti sa vykonáva pomocou rôznych ukazovateľov. Fiori, Di'Donato a Izzo (2009) naznačili, že finančnú výkonnosť je možné merať na základe podnikovej solventnosti, schopnosti splácania, ziskovosti, efektívnosti a likvidity.

Podľa Lina a Liua (2005) sú finančné ukazovatele zvyčajne jedným z ukazovateľov používaných na hodnotenie výkonnosti firmy. Finančné informácie o obchodných operáciách spoločnosti sa vo všeobecnosti vykazujú v ročných finančných výkazoch a finančný pomer predstavuje jednoducho jednu položku rozdelenú inou položkou v účtovnej závierke. Finančné ukazovatele možno považovať za predbežný odkaz na analýzu výkonnosti podniku. Meranie výkonnosti firmy zvyčajne používa metódu finančného pomeru, pretože poskytuje jednoduchý opis finančnej výkonnosti firmy v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami a pomáha zlepšovať jej výkonnosť riadenia.

Glautier a Underdoon (2009) však tvrdia, že existujú dva aspekty finančnej výkonnosti spoločnosti v záujme investorov. Po prvé, jej finančná výkonnosť sa môže posudzovať na základe jej schopnosti vytvárať zisk.

Tým súhlasí s Pandeyom (2004), ktorý tvrdí, že sa predpokladá, že maximalizácia zisku spôsobí efektívne rozdelenie zdrojov za konkurenčných trhových podmienok a zisk sa považuje za najvhodnejšiu mieru výkonnosti firmy. Pomery finančnej efektívnosti sa v tomto ohľade zameriavajú na vzťah medzi ziskom a predajom a ziskom a použitými aktívami. Po druhé, finančná výkonnosť spoločnosti sa môže posudzovať z hľadiska hodnoty jej akcií pre investorov. Týmto spôsobom sa pomery finančnej výkonnosti zameriavajú na zisk na akciu, dividendový výnos a pomer cena / zisk. Ukazovatele použité na meranie celkovej ziskovosti firmy sú finančné ukazovatele.

Záver

Účtovný systém je v súčasnosti skôr informačným systémom, ktorý sa nezastavuje na hraniciach údajov a finančných informácií, ale zahŕňa aj údaje a opisné a kvantitatívne informácie, ktoré sú užitočné pri rozhodovaní používateľov odlišných od plurality a rozmanitosti. Hlavnou funkciou účtovného informačného systému je priradiť kvantitatívnu hodnotu minulých, súčasných a budúcich obchodných udalostí. Účtovné informácie vo forme pravidelných správ alebo špeciálnych analýz sú často zdrojom informácií pre prijímanie rozhodnutí vrátane stanovovania cien, úrovni výroby a sortimentu výrobkov, outsourcingu, politiky zásob, obsluhy zákazníkov, vyjednávania o práci a kapitálových investícií (Horngren a kol ., 2005).

V súčasnosti by sa viac malo zamerať na účtovné informačné systémy ako na vylepšovacie nástroj na zlepšenie organizačného výkonu. Vo vysoko konkurenčnom a atraktívnom organizačnom prostredí, sa to zdá byť rozhodujúce pre dosiahnutie konkurenčnej výhody. Vzhľadom na meniace sa technologické prostredie by sa však účtovné informačné systémy mali považovať za pohyblivý cieľ, v ktorom je potrebné neustále zlepšovanie, aby sa prispôbil meniacemu sa charakteru týchto systémov. Ochota a povedomie manažmentu sa zdajú byť dôležité a na zvýšenie investičných údajov v účtovnom informačnom systéme je potrebná ich neustála podpora.

Zoznam použitej literatúry

Algrari, Y. A. 2019. The impact of Accounting Information Systems' Quality on Accounting Information Quality. Conference: Reform of Accounting & Auditing systems-Reality and Requirements/3-4/Feb/2019.

Al-Adaileh, R. 2008, Essentials of Management Information Systems. Karak-Jordan: Yazeed-Publications.

Al-Ali, H. A. K. 2014. Factor Affecting the Efficiency of Accounting Information Systems and Their Role in Rationalizing Expenditure in Jordanian Public Universities. Al Albayt University, Jordan.

Al-Samaerraie, E.F.I and Al-Zoubi, H. M. 2004, Management Information Systems, , Amman, Jordan: Al-Safa Press.

Al-Sibaei, M. M. 2010, Accounting Systems Analysis and Design, Egypt: Al-Asirya press.

Baltzan, P. 2012. Business Driven Information Systems. 3rd edition. New York: McGraw Hill. International Edition.

Bodnar, G. H., Hopwood, W. S. 2010. Accounting Information System. Tenth edition. Perason Education Inc.

Esmerry, A. 2016. The impact of accounting Information Systems on Firm performance: Empirical Evidence in Turkish small and medium sized Enterprise.In: International review of management and marketing, Roč.6, č.2, s. 233-236

Farah, N., Farrukh, I., Faizan, N. 2016. Financial Performance of Firms: Evidence from Pakistan Cement Industry.In : Journal of Teaching and Education, Roč. 5, č.1, s. 81–94.

Firas, A. N. Al-Dalabih 2018. The impact of use of accounting information systems, Irbid national university, Jordan. In: *International business Research*, Roč. 11, č.5, s. 13-15.

Fiori, G., Di'Donato, F., Izzo, M. 2009. Corporate social responsibility and firms' performance: An analysis on Italian listed companies. Dunedin: New Zealand.

Glautier, M., Underdoon, B. 2009. *Accounting Theory and Practice*. England: Pearson Education Limited.

Hezabr, A., & Qatanani, K. (2015). The effect of using accounting information systems to improve the value chain in business organizations-Empirical study, In: *European Journal of Accounting Auditing and Finance Research*, Roč.3, č.6, s. 1-11.

Hornrgren, C.T., a kol., 2005, *Accounting*. Pearson Education. Harlow: Financial Times/ Prentice Hall.

Laudon, K. C., Laudon, J. P. 2014. *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*. 13th Edition. Person Education, Upper Saddle River, New Jersey, USA, ISBN:9780133401714, 672 s.

Lin, W., Liu, C. 2005. Performance efficiency evaluation of the Taiwan's shipping industry: An application of data envelopment analysis. *Eastern Asia Society for Transportation studies*, s. 467-471.

Melitski, J., Manoharan, A. 2014, Performance measurement, accountability, and transparency of budgets and financial reports. In: *Public Administration Quarterly*, č. 38, s.38-70.

Moqbel, M. 2014. The Impact of Accounting Information Systems (AIS) On E-Commece Analytical Study-service sctor-Jordan ASE. In: *International Journal of Scientific & Technology Research*, Roč.3, č.1,s. 211-215.

Nnenna, O. 2012. The Use Accounting Information as an Aid to Management in Decision Making. *British Journal of Science*, Roč. 5, č. 1, s. 52-62.

Nwinee, K., a kol., 2016, Impact of Accounting Information System on Organizational Effectiveness: A study of selected small and medium scale Enterprises in Woji, *Portharcourt*. In: *International journal of research*, Roč., 3, č.1., s.974-982.

Ofoegbu, G. 2003. Advanced financial accounting. Enugu: Precision publishers.

Pandey, I. 2004. Financial management. New Delhi: Vikas Publishing.

Patel, S., 2015. Effect of accounting information system on Organizational Profitability. In: *International Journal of Research and Analytical Reviews*, Roč.2, č.1,s. 72-76.

Pérez, E.R., Urquía, G.E., Muñoz, C.C. 2010, Information technology implementation: Evidence in Spanish SMEs. *International Journal of Accounting and Information Management*, Roč,18, č.1, s. 39-57.

Rapina, 2014. Factors Influencing the Quality of Accounting and Its Implications on the Quality of Accounting Information. In: *Research Journal of Finance and Accounting*, Roč.5, č.2,s.148-154.

Weber, E. 2008. A short history of derivative security markets. Crawley: University of Western Australia, Business School, Economics Program.

Wilkin, C., Tanya, L. 2003. Development of An Interment to Evaluate the Quality of Delivered Information System, proceedings of the 36th Hawaii international conference on system sciences, Deakin University.

Zuriekat, M., Salameh, R., Alrawashdeh, S. 2011. Participation in performance measurement system and level of satisfaction. *International Journal of Business and Social Science*, Roč. 2, č.8, s. 172-181.